

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATERICA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

**HOTĂRĂREA NR. 584
din 13.11.2008**

Dosar nr.: 96/2008

Petiția nr.: 2442/07.02.2008

Petent: D Ș P

Obiect: Acuzațiile făcute de către reclamatul R C președintele „Partidului Alianța Socialistă” la adresa petentului, în comunicatul de presă intitulat „ Președintele Pas, C R explică de ce iau ungerii voturi prin toată țara” preluat de ziarul „Viața Vâlcii” din data de 26.01.2008.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. 1.Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

D Ș P

I.1.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

Președintele Partidului Alianța Socialistă, dl. R ,

Cotidianul „ Viața Vâlcii”, cu sediul în localitatea Râmnicu-Vâlcea, Calea lui Traian, nr.127, județ Vâlcea

II. Procedura de citare

Urmare petiției înregistrate cu nr. 2442 din 07.02.2008, formulată de către petent, în temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților prin adresele cu nr. 4708, 4709, 4710 din 24.03.2008.

La audierile din data de 17.04.2008 s-a prezentat doar petentul, însă una dintre părțile reclamate, respectiv conducerea ziarului „Viața Vâlcii” a transmis Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării un punct de vedere cu privire la petiția în cauză. Cealaltă parte reclamată, domnul R C nu s-a prezentat la audieri. Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

III. Susținerea părților

Susținerea petentului

Petentul, domnul D. Ș. -P., consideră că este victima atât a unei discriminări indirecte, multiple, pe criterii etnice, de limbă și convingeri cât și a unei hărțuiri din partea reclamatului, R. C., președintele PAS.

Motivele pe care petentul își întemeiază memoriul adresat Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării au apărut o dată cu publicarea comunicatului intitulat „Președintele PAS, C. R.„, explică de ce iau ungerii voturi prin toată țara” în ziarul „Viața Vâlcei”, ediția din 26 ianuarie 2008, nr. 3158, comunicat dat de domnul C. R. În comunicatul în cauză, petentul este acuzat de către reclamat că desfășoară activități cu caracter anti-românesc sub acoperirea unor manifestații sprijinite de organizații internaționale cu renume, cum este Forumul Social Mondial: *„Pornind de la faptul că o organizație precum «Asociația pentru Dezvoltarea Forumului Social Român - AD FSR» este condusă de o persoană aflată în prima linie a acțiunilor de destabilizare a integrității teritoriale a României, ne facem datoria de a atrage atenția că se încearcă, sub acoperirea unor denumiri de organizații internaționale recunoscute cum este Forumul Social Mondial, să-și disimuleze adevăratele scopuri antiromânești prin colaborări dubioase cu alte asociații care îi permit pătrunderea în domenii de activitate sensibile precum învățământul și cultura, în scopul racolării tineretului”.*

Așa cum reiese din susținerea petentului și din numeroasele trimiteri la originea etnică a acestuia din comunicatul publicat, aceste acuzații subliniază faptul că petentul este de etnie maghiară *„Se pare că numele românesc nu îi place foarte mult și, cu toate acestea, domnia sa se erijează cu ostentație, în special în relațiile, drept singurul coordonator al unei organizații sociale românești, respectiv Forumul Social Român”.*

De asemenea, în susținerea sa, petentul a subliniat faptul că ziua publicării acestui comunicat a coincis cu ziua în care Asociația pentru Dezvoltarea Forumului Social Român (AD FSR), a cărui președinte este, împreună cu Fundația AER din Craiova au organizat un simpozion numit „O Altă Lume este Posibilă” în Râmnicu-Vâlcea. Manifestarea a fost perturbată de distribuirea, în incinta Colegiului Național „Mircea cel Bătrân”, locul desfășurării evenimentului, a mai multor exemplare din ziarul „Viața Vâlcei”, care conțineau comunicatul în cauză, fapt care a condus la crearea unei stări de tensiune și suspiciune atât printre organizatori cât și printre participanți.

Ulterior, după audierile din data de 17.04.2008, petentul a comunicat Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării adresa cu nr. 6292 din data de 29.04.2008, care conținea concluziile sale scrise cu privire la audieri și la speța în cauză.

De asemenea, petentul a atașat adresei trei declarații ale martorilor prezenți în data de 26.01.2008 la simpozionul desfășurat în Râmnicu-Vâlcea.

Susținerea domnului R D , Directorul ziarului „Viața Vâlcii”

Prin adresa cu nr. 6031 din 21.04.2008, conducerea ziarului „Viața Vâlcii” a făcut o serie de precizări cu privire la obiectul dosarului. În primul rând, se menționează că articolul este un comunicat al Partidului Alianța Socialistă, iar memoriul petentului este considerat a fi o îngădire a libertăților presei, a dreptului la opinie și la liberă exprimare. De asemenea, conducerea publicației a informat C.N.C.D că nu a avut nicio contribuție la plasarea exemplarelor din respectivul ziar în incinta instituției în care se desfășura evenimentul organizat de petent, întrucât ziarul respectiv este livrat zilnic în numeroase instituții și hoteluri, iar conducerea instituției nu-și asumă responsabilitatea pentru locurile în care sunt împărțite ziarele după ce sunt cumpărate de la punctele de distribuție.

Susținerea domnului R C , președintele Partidului Alianța Socialistă

Prin adresa cu nr. 3564 din data de 29.02.2008, C.N.C.D a solicitat domnului R C să-și precizeze punctul de vedere referitor la petiția domnului D Ș F , însă până la data soluționării petiției nu s-a primit niciun răspuns. De asemenea, prin adresa cu nr. 4710 din data de 24.03.2008, reclamatul R C a fost citat pentru data de 17.04.2008, dar nu s-a prezentat la audieri și nici concluzii nu a formulat.

IV. Motivele de fapt și de drept

În fapt, Colegiul director reține faptul că petentul a sesizat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la acuzațiile făcute de către reclamatul R C , președintele „Partidului Alianța Socialistă” la adresa petentului, în comunicatul de presă intitulat „ Președintele Pas, C R , explică de ce iau ungerii voturi prin toată țara” preluat de ziarul „Viața Vâlcii” din data de 26.01.2008, unde petentului i se crează o imagine nefavorabilă, un cadru ostil și degradant.

În drept, analizând faptele reținute în acest caz, Colegiul Director se raportează la

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoge și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoge sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare

obiectivă sau rezonabilă (vezi CEDH, 18 februarie 1991, Fredin c/Suede, parag.60, 23 iunie 1993, Hoffman c/Autriche, parag.31, 28 septembrie 1995, Spadea et Scalabrino c/Italia, 22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin articolul 2 alin.1 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale articolului 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile* dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. (22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

Având în vedere aspectele de mai sus precum și petiția dată, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură afirmațiile reclamatului sunt de natură discriminatorie, astfel cum este prevăzut în art.2 alin.1 al O.G. nr.137/2000, republicată.

Colegiul Director pornind de la premisa statuată prin principiul conform căruia nu este suficient un singur martor pentru a se stabili adevărul într-un proces, nu poate aprecia izolat forța probantă a afirmațiilor reclamatului, astfel cum sunt preluate de petent în urma publicării în presă a două articole care redau citate și precizează conținutul afirmațiilor acestuia.

În determinarea faptei care poate să cadă sau nu, sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, este necesară individualizarea, particularizarea, singularizarea acesteia, astfel încât conținutul afirmațiilor sau imputărilor să fie verificat.

Având în vedere faptul că petiția face referire la încălcarea dreptului la demnitate personală așa cum este prevăzut de art. 15 din OG. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, afirmațiile ce trebuie analizate în acest sens de către Colegiul director al CNCD sunt „*Se pare că numele românesc nu îi place foarte mult și, cu toate acestea, domnia sa se erijează cu ostentație, în special în relațiile, drept singurul coordonator al unei organizații sociale românești, respectiv Forumul Social Român*”.

Coroborând aceste aspecte cu faptele care fac obiectul petiției și definiția discriminării astfel cum este prevăzută în art.2 alin.1 din O.G. nr.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, în cauză nu se poate reține întrunirea cumulativă a elementelor privind un tratament de deosebire (restricție, excludere, deosebire, preferință) între persoane care se află în situații comparabile și care sunt tratate în mod diferit și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Constatând că afirmațiile în cauză nu pot fi încadrate ca fapte de discriminare în accepțiunea O.G. nr.137/2000, republicată, devine redundantă analiza incidenței art.15 din O.G. nr.137/2000, cu atât mai mult cu cât în speță, nu s-a putut reține scopul sau urmărirea restrângerii sau înlăturării recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului, ori a unor drepturi recunoscute de lege, ceea ce determină implicit neîndeplinirea unei cerințe esențiale a legii în vederea constatării faptei prevăzute la art.15, respectiv: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propaganda naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia*”.

**Opinie separată exprimată de următorii membri ai Colegiului Director:
dl. Asztalos Csaba Ferenc, dna. Panfile Anamaria și dl. Haller István**

Cei trei membri ai Colegiului Director sunt de opinie că, prin apariția aceluia comunicat de presă al președintelui PAS, DL. R C , intitulat „Președintele Pas, C R , explică de ce iau ungurii voturi prin toată țara” preluat de ziarul „Viața Vâlcii” din data de 26.01.2008, se încalcă dreptul la demnitate personală a petentului, deoarece în conținutul comunicatului de presă se face referire într-un sens peiorativ la originea etnică a petentului, aceea de etnie maghiară „*Se pare că numele românesc nu îi place foarte mult și, cu toate acestea, domnia sa se erijează cu ostentație, în special în relațiile, drept singurul coordonator al unei organizații sociale românești, respectiv Forumul Social Român*”, se reține că petentul este acuzat de către reclamat că desfășoară activități cu caracter anti-românesc sub acoperirea unor manifestații sprijinite de organizații internaționale cu renume, cum este Forumul Social Mondial etc.

Astfel potrivit art. 15 din din OG. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată „*Constituie contravenție, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propaganda naționalist-șovină, de*

instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”, adoptată de către Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei la 30 octombrie 1997, în cadrul celei de-a 607-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor, prevede următoarele:

„*Constatând faptul că aceste forme de exprimare pot avea un impact mai mare și mai prejudiciabil atunci când sunt difuzate prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă;*

Estimând că necesitatea de a combate aceste forme de exprimare este și mai urgentă în situații de tensiune și în timpul războaielor și a altor forme de conflicte armate;

Estimând că este necesar să se indice linii directoare guvernelor și Statelor membre despre modul de tratare a acestor forme de exprimare, recunoscând totodată că majoritatea mijloacelor de comunicare în masă nu pot fi blamate pentru forme de exprimare de acest fel;

Având în vedere articolul 7, paragraful 1, al Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră, precum și jurisprudența organelor Convenției europene a drepturilor omului referitoare la articolele 10 și 17 ale acestei Convenții;

Ținând cont de Convenția Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială și de Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ura rasială, națională și religioasă;

Constatând faptul că nu toate Statele membre au semnat, ratificat și aplicat această convenție în cadrul legislației lor naționale;

Conștient de necesitatea reconcilierii luptei împotriva rasismului și intoleranței cu necesitatea protejării libertății de exprimare, pentru a se evita riscul subminării democrației din motivul apărării acesteia;

Conștient de asemenea de necesitatea respectării depline a independenței și autonomiei editoriale a mijloacelor de comunicare în masă;

Recomandă guvernelor Statelor membre:

1. să întreprindă acțiuni corespunzătoare în scopul combaterii discursului de ură pe baza principiilor enunțate în anexa la prezenta recomandare;

2. să se asigure că astfel de acțiuni se înscriu în cadrul unei modalități de abordare globală a cauzelor profunde ale acestui fenomen; cauze sociale, economice, politice, culturale și altele;

3. să procedeze, dacă nu au făcut-o deja, la semnarea, ratificarea și punerea efectivă în aplicare în legislația națională a Convenției Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, în conformitate cu Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ura rasială, națională și religioasă;

4. să examineze legislațiile și practicile lor interne, pentru a se asigura că acestea sunt conforme cu principiile care figurează în anexa la prezenta recomandare.

Anexa la Recomandarea nr. R (97) 20

Domeniul de aplicare

Principiile enunțate în continuare se aplică la discursul de ură, în special la cel difuzat prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă.

În sensul aplicării acestor principii, termenul „discursul de ură” trebuie înțeles ca reglementând toate formele de exprimare care propagă, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță, inclusiv intoleranța care se exprimă sub formă de naționalism agresiv și de etnocentrism, de discriminare și ostilitate față de minorități, imigranți și persoane provenite din imigrație.

Principiul 1

Guvernelor Statelor membre, autorităților și instituțiilor publice de nivel național, regional și local, precum și funcționarilor, le revine o responsabilitate specială de a se abține de la declarații, în special în mijloacele de comunicare în masă, care pot fi în mod rezonabil înțelese ca un discurs de ură sau ca un discurs care poate avea drept efect să acrediteze, să propage sau să promoveze ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de discriminare sau de ură bazate pe intoleranță. Aceste exprimări trebuie să fie interzise și condamnate în mod public cu orice ocazie.

Principiul 2

Guvernele Statelor membre ar trebui să stabilească sau să mențină un cadru juridic complet și adecvat, compus din dispoziții civile, penale și administrative referitoare la discursul de ură. Acest cadru ar trebui să permită autorităților administrative și judiciare de a concilia în fiecare caz respectarea libertății de exprimare cu respectarea demnității umane și protecția reputației și a drepturilor altora.

În acest scop, guvernele Statelor membre ar trebui să studieze mijloacele de:

- a încuraja și a coordona cercetările asupra eficienței legislațiilor și practicilor juridice existente;
- a reexamina cadrul juridic existent pentru a asigura aplicarea sa în mod adecvat la diverse noi mijloace de comunicare în masă, servicii și rețele de comunicații;
- a dezvolta o politică coordonată de acțiune, bazată pe liniile directoare naționale care respectă principiile stabilite în prezenta recomandare;
- a adăuga la evantaiul de sancțiuni penale măsuri alternative care constau în realizarea unor servicii de interes colectiv;
- a întări posibilitățile de combatere a discursului de ură prin intermediul dreptului civil, de exemplu acordând organizațiilor nonguvernamentale interesate posibilitatea declanșării unor proceduri civile, acordând despăgubiri victimelor discursului de ură, și prevăzând pentru instanțele judecătorești posibilitatea luării unor decizii care să permită victimelor de a-și exercita dreptul la replică sau prin care să dispună o dezmințire;

- a informa publicul și responsabilii mijloacelor de comunicare în masă asupra dispozițiilor juridice aplicabile în materia discursului de ură.

Principiul 3

Guvernele Statelor membre ar trebui să se asigure ca, în cadrul juridic menționat în principiul 2, orice ingerință a autorităților publice în libertatea de exprimare să fie strâns limitată și aplicată în mod nearbitrar în conformitate cu dreptul, pe baza unor criterii obiective. În afară de aceasta, în conformitate cu principiul fundamental al Statului de drept, orice limitare sau ingerință în libertatea de exprimare trebuie să facă obiectul unui control judiciar independent. Această cerință este deosebit de importantă în cazurile în care libertatea de exprimare trebuie să fie conciliată cu respectul demnității umane și cu protecția reputației sau a drepturilor altora.

Principiul 4

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită instanțelor judecătorești să țină cont de faptul că anumite exprimări concrete de discurs de ură pot fi atât de insultătoare pentru indivizi sau grupuri încât să nu beneficieze de gradul de protecție pe care articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului îl acordă celorlalte forme de exprimare. Un astfel de caz poate viza situația în care discursul de ură urmărește fie distrugerea altor drepturi și libertăți protejate de către Convenție, fie limitări mai ample decât cele prevăzute în acest instrument.

Principiul 5

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită ca, în limitele competențelor lor, reprezentanții autorităților publice sau ai altor autorități având competențe similare să acorde o atenție deosebită cazurilor referitoare la discursul de ură. În acest sens, aceste autorități ar trebui să examineze cu atenție dreptul suspectului la libertatea de exprimare, în măsura în care impunerea sancțiunilor penale constituie în general o ingerință serioasă în această libertate. Instanțele judecătorești competente ar trebui, atunci când impun sancțiuni împotriva persoanelor condamnate pentru delict referitoare la discursul de ură, să respecte în mod strict principiul proporționalității.

Principiul 6

Dreptul și practicile interne în domeniul discursului de ură ar trebui să țină cont în mod corespunzător de rolul mijloacelor de comunicare în masă în comunicarea informațiilor și ideilor care expun, analizează și explică exemple concrete de discurs de ură și subliniază fenomenul general, precum și dreptul publicului de a primi informații și idei.

În acest scop, dreptul și practicile interne ar trebui să stabilească o distincție clară între responsabilitatea autorului pentru exprimările de discurs de ură, pe de o parte, și, responsabilitatea eventuală a mijloacelor de comunicare în masă și a profesioniștilor din mijloacele de comunicare în masă care contribuie la difuzarea lor în cadrul misiunii lor de a comunica informații și idei despre subiecte de interes public, pe de altă parte.

Principiul 7

În continuarea principiului 6, dreptul și practicile interne ar trebui să țină cont de faptul că:

- informațiile referitoare la rasism, xenofobie, antisemitism și la alte forme de intoleranță sunt pe deplin protejate de articolul 10, paragraful 1, al Convenției europene a drepturilor omului și nu pot constitui obiectul ingerinței decât cu respectarea condițiilor stabilite în paragraful 2 al aceluiași articol;

- regulile și criteriile utilizate de către autoritățile naționale pentru a evalua necesitatea limitării libertății de exprimare trebuie să fie conforme cu principiile conținute în articolul 10, așa cum este acesta interpretat de jurisprudența organelor Convenției. Acestea trebuie să țină cont în special de forma, conținutul, contextul și scopul informațiilor;

- respectarea libertăților jurnalistice presupune ca instanțele judecătorești și autoritățile publice să se abțină de a impune mijloacelor de comunicare în masă punctele lor de vedere privitor la tipul tehnicilor de informare pe care jurnaliștii trebuie să le adopte.”

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.”

Această convenție, adoptată de Adunarea generală a ONU la 21 decembrie 1965 și ratificată de România prin **Decretul nr. 345 din 14.07.1970**, prin art. 4, solicită ca statele părți să condamne „orice propagandă [...] care se inspiră din idei sau teorii bazate pe superioritatea unei rase sau unui grup de persoane de o anumită culoare sau de o anumită origine etnică”, iar prin art. 7 statele semnatare „se angajează să ia măsuri imediate și eficace [...] pentru lupta împotriva prejudecăților ce duc la discriminare rasială și pentru a favoriza înțelegerea, toleranța și prietenia între națiuni și grupuri rasiale și etnice”. Potrivit **Legii nr. 612 din 13 noiembrie 2002**, victimele discriminării rasiale (conform **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială**) se pot adresa către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (ONU).

În analiza obiectului plângerii deduse soluționării, ne-am raportat și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) pentru a defini limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate.

Privind libertatea de exprimare, CEDO analizează trei aspecte:

1. legalitatea restrângerii, și anume existența unei baze legale interne, și calitatea normei juridice (legea trebuie să fie accesibilă, precisă și previzibilă în așa fel încât să se înțeleagă restrângerea în mod clar, totodată trebuie să permită estimarea consecințelor faptelor contrare legii);

2. legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

3. necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

Privind legalitatea restrângerii, se poate constata că există o bază legală, Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care, prin art. 15, garantează dreptul la demnitate printr-o prevedere extrem de clară și, în mod similar, prin art. 26 alin. 1 și 2 precizează sancțiunile ce pot fi aplicate. Atât prevederea legală, cât și jurisprudența CNCD în domeniu permit estimarea consecințelor faptelor contrare legii.

Legitimitatea restrângerii este dată de necesitatea protejării drepturilor altora. Această legitimitate este subliniată și de Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale, care consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Privind necesitatea restrângerii într-o societate democratică, CEDO a elaborat un set de principii:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș.a.);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.)

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11

octombrie 1979 ș. a.); astfel, între altele, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș. a.);

d) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40 ș. a.);

e) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.);

f) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al *Convenției* (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41 ș.a.);

g) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38 ș. a.);

j) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31 ș. a.); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea discriminării trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.);

k) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a

jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115 ș. a.).

Am reținut și faptul că CEDO, prin jurisprudență, arată că discriminarea etnică este atât de gravă, întrucât în situația acestui tip de discriminare se poate invoca, în unele situații, și art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului** referitor la tratamente inumane ori degradante. Fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului în cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE a pronunțat prima decizie a unei instanțe internaționale prin care s-a precizat că discriminarea poate constitui una din formele de „*tratament degradant*”, interzise ca parte a dreptului de a nu fi supus torturii. Comisia a susținut că „*diferit de orice considerație privind articolul 14 al Convenției, discriminarea bazată pe rasă poate, în anumite circumstanțe, să constituie în sine tratament degradant în sensul articolului 3 al Convenției*”. Comisia a subliniat că „*o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că în mod public a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane*”. Astfel, „*tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme*”. (Cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE, nr. 4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi cauza CIPRU împotriva TURCIEI, 2002, cauza MOLDOVAN și alții împotriva ROMÂNIEI, Nr. 2, 12 iulie 2005).

Aplicând principiile CEDO, am constat că cele afirmate în articolul care formează obiectul petiției și considerate de petent ca fiind discriminatorii nu au valoare de informație de interes public, nu contribuie la nici o formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, ci ofensează în mod gratuit o comunitate. Această formă de expresie diseminează, incită, promovează ura bazată pe intoleranță, prin urmare trebuie sancționată. Sancțiunea contravențională a faptei, așa cum prevede **O.G. nr. 137/2000**, republicată, este o măsură proporțională cu legitimitatea invocată, și anume cu protejarea drepturilor altora, în timp ce pentru formele grave ale rasismului pedeapsa aplicată poate fi penală.

Opinia minoritară a fost aceea de constatare a faptei de discriminare, datorită încălcării prevederilor art. 2 alin 1 și art. 15 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu 5 voturi pentru și 3 voturi împotriva**, ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate de petent nu încalcă prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.
2. Prezenta hotărâre se va comunica în termen legal părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

- Nu e cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

COMSA CORINA NICOLETA – Membru

GERGELY DEZIDERIU – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

TRUINEA PAULA ROXANA – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

VASILE ANA MONICA - Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

